

Permiläiset / ja s -koaffiksit

Permiläisissä kielissä on kantapermiin palautuva /-kaasusten sarja, paikallissijasarjojen tapaan kolmidimensioinen datiivi, genetiivi ja ablatiivi -sarja. Nämä kaasukset ovat kantapermissä muodostaneet +elollinen-substantiivien deklinaatiosta tärkeän osan. Niitä on käytetty tälle substantiiviryhmälle keskeisten funktioiden merkintään. Sellainenkin syntaktinen erikoispiirre kuin genetiivin ja ablatiivin komplementaari ja kauma omistajan attribuutissa on jo kantapermissä ollut nykyisenkaltaiseksi selkiintynyt. Kaasussarjan etäisyys paikallissijasarjasta tulee syntaktisellakin tasolla havainnollisesti näkyviin: datiivi, genetiivi ja ablatiivi ovat pyrkineet liikkumaan hierarkiassa ylöspäin, adverbiaalin ja attribuutin merkitsijän asemista myös subjektin ja objektin merkitsijän asemiin.

Näiden kaasuspäätteiden kehitys on kulkenut kaksimorfisesta päättekompleksista yksimorfiseksi. Kunkin taivutuspäätteen aloittanut /-aines ja sitä seurannut yksinkertainen, permiläisten kielten keskeisissä paikallissijoissa esiintyvä päätte ovat sulautuneet jakamattomaksi kokonaisuudeksi. Tämä / on tulkittu alkuperältään johtimeksi (Wichmann 1913—1918, 15; Ravila 1935, 43—).

Sukukielistä on useita esimerkkejä vastaavan tyyppisistä, samalla konsonanttaineuksella alkavista kolmijäsenisistä kaasussarjoista. Selityksiä on näihin muihin tapauksiin kaksi. Kaasussarja on muodostunut saman taivutusaineksen, yleensä latiivisen elementin, varaan kuten samojedikielten paikallissijat *k*-latiivin ja suomalais-volgalaisten kielten sisäpaikallissijat *s*-latiivin varaan. (Alhoniemen [1988, 34] mukaan *s*-suffiksi ei kuitenkaan primaaristi olisi ollut latiivinen vaan yleinen paikallisuuden merkki, +lokaliteetti.) Toinen selitys on, että kaasussarja on muodostunut postpositiovaralon varaan. Tästä on runsaasti esimerkkejä erityisesti ugrilaisen haaran kielissä (Korhonen 1979). Viimeisessä Suomalais-ugrilaisen Seuran vuosikokoussitelmässään Korhonen asettui kannattamaan sitä käsitystä, että kaasuspäätteet yleensäkin ovat syntyneet postpositioista; suomalais-ugrilaisen ja uralilaisen kantakielen

paikallissijoille Korhonen oletti postpositiolähtöisyyttä (Korhonen 1991). Tämä näkemys on yleisessä kielitieteessäkin tullut vallitsevaksi, kuten Korhonen esitelmässään totesi. Yleensä fleksion affiksien oletetaan kehittyneen runsasfrekvenssisistä sanoista (Bybee 1985a, 38; 1985b, 29).

Permiläisten kielten *l*-kaasusten ainesosat, *l* ja yksinkertainen *Cx* olivat jo kantapermissä täysin sulautuneet yhteen, yhdeksi morfeemiksi. Tämän prosessin varhaisuuden ja lopullisuuden takia on hämmästyttävää, kuinka moni-ilmeinen status on toisella, niin ikään deklinaatiossa esiintyvällä *l*-aineksella. Tässä tyypissä likvidaa seuraa vokaali, aines on *la*. Loppuheittoisissa permiläiskielissä vokaaliin päättyvien morfeemien lopusta on yleensä oletettu konsonanttiaineksen kadonneen. Ainakin seuraavassa alaryhmänä 1. a) esiteltävässä tapauksessa näin lieneekin tapahtunut. Toisaalta on kyllä mahdollista olettaa *a:n* säilymistäkin; säilymisen olisi motivoinut aineksen funktio. *la* on lokaalisuuden signaali, vastakohtana kantapermiläisten datiivin, genetiivin ja ablatiivin rakenteelle, jossa *l*-ainesta seuraa etisempi vokaali. Kantapermi on käyttänyt tällaista vokaali-informaatiota muulloinkin, esim. persoonapronominien taivutuksessa: genetiivinmuodostus udm. *mĭnam*, komi *menam*, udm. *tĭnad*, komi *tenad* vastakohtana datiivimuodoille udm. *miĭnim*, komi *menim*, udm. *tĭnid*, komi *tenid*.

la-aineksen status on eri käyttöyhteyksissä erilainen, kuten seuraavasta yksityiskohtaisesti käy ilmi.

1. a) Komin ja permjakkimurteiden konsekutiivisija (*-la*, *-wa*) on todennäköisesti alkuaan kaksimorfinen, tulosijaan, latiiviseen *k:hon* päätynyt. Sen keskeiseen, kapeaan merkitystehtävään (ilmoittaa, mitä joku menee hakemaan) käytetään sukukielissä yleisesti tulosijamuotoa (esim. sm. *mennä marjaan*). Udmurtin deklinaatio ei konsekutiivia tunne; udmurtti käyttää samaan tehtävään datiivia. Alkuperäisten konsonanttiaineistensa suhteen konsekutiivi ja datiivi ovatkin identtisiä. On mahdollista, että allomorfien eriytyminen on tapahtunut jo kantapermissä, mutta konsekutiivi ei vaatimatonta tehtäväluettaaan ole udmurtissa pysynyt puolustamaan ja on väistynyt datiivin tieltä. (Vrt. myös udm. *malĭ*, *malĭ*, komi *mĭla* 'miksi'.) Osoitus konsekutiivisen *la*-aineksen kantapermiläisyydestä voisivat olla kummankin permiläiskielen *la*-päätteiset temporaaliadverbit, udm. *ažla* 'ennen, ensin, edeltäpäin, edelle; edellinen' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13a; Munkácsi 1896, 10—), komi *berla* 'jälleen' (*Sravn. slovar*, 18a).

1. b) Udmurtin ja komin approksimatiivissa *la*-ainekseen on myös liittynyt taivutusaines, deklinaatioparadigmaan kuulumaton *ŋ* (Aminoff

1896, 26; vrt. udm. *kijmín, kęmín* [Munkácsi 1896, 159], komi *kijmín, kijmín* [Fokos-Fuchs 1959, 429b] 'kumoon, kumossa'). Tässä tapauksessa *la*-aineksen vokaali ei ilmeisesti ole mikään sulaumavokaali. Approksimatiivi on levikkinsä perusteella varmasti kantapermiläinen.

1. c) Udmurtissa pronomini- ja adverbivartaloista muodostuvat egressiiviset adverbit ovat myös *la*-aineksisia: G M *talašan, U talašan* 'von hier, von dieser Gegend' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 255a; Munkácsi 1896, 734), G M *solašan, solašan* 'von jener Seite' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 224b—; Munkácsi 1896, 734; *Udmurt-žuč slovar, 395b*), *ullašan* 'alhaalta, alapuolelta' (*Udmurt-žuč slovar, 448a*), *vjllašan* 'ylhäältä, yläpuolelta' (mt., 102a), *berlašan* 'takaa, takapuolelta' (mt., 45a), *ažlašan* 'von vorn' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13a), *midlašan* 'von einer anderen Richtung her' (Munkácsi 1896, 713). Udmurtin deklinaation egressiivin päätte on *-(i)šen*. Egressiivisten adverbien muodostuksessa sibilantin jälkeisen vokaalin laatu ja laaja-alainen loppunasaalin liudennus, eli siis poikkeavuus deklinaation egressiivistä, todistavat adverbien egressiivissäkin morfeemirajan hämärtymisestä, päätteaineksen sulautumisesta yhdeksi morfeemiksi, kuten on tapahtunut approksimatiivissa ja konsekutiivissakin. Lisäksi udmurtin adverbit käyvät todisteeksi muotojen kantapermiläisyydestä — komin egressiivihän on juuri muotoa *-šan*. (Tuntuu väkinäiseltä ratkaisulta olettaa approksimatiivin yhdenmukaistavaa vaikutusta egressiivin *aň*-sekvenssiin erikseen udmurtissa ja komissa; edellä käsitellyistä pronomini- ja adverbivartaloista muodostuvat approksimatiivit *talaň, solan, ullaň, vjllaň, berlan, ažlan, midlan*.)

Udmurtin *-lašan*-muodot ovat siis adverbija. Tosin päätettä udmurtin vanhassa kirjakeleessä kokeiltiin substantiivinkin taiputukseen (Glazovin murteelle käännettyissä, v. 1847 ilmestyneissä Matteuksen evankeliumissa ja aapisen teksteissä, esim. *veldjaz dišetonze kros-lašan* 'levitti oppiaan rististä', Munkácsi 1896, 734, missä myös muita esimerkkejä), mutta päätteen alueeksi on jäänyt adverbijä. Myös approksimatiivi on erityisen vahva adverbijä; Fokos-Fuchsilla (Fuchs 1954, 140) esimerkiksi oli se käsitys, että sen käyttöalue udmurtissa rajoittuukin adverbijäihin.

Grammaattiselta funktioltaan *la*-ainesta voi kaikissa kolmessa tapauksessa pitää ensi vaiheessa uuden vartalon muodostajana. Johtimeksi sitä ei ole syytä tulkita, se ei muodosta uutta sanaa. Koska se ehdottomasti vaatii peräänsä taiputusaineksen, Cx:n, siis toisen affiksin, voi sitä nimittää koaffiksiksi. Seuraavassa kehitysvaiheessa koaffiksi on sulautunut osaksi yksimorfeemiseksi kehittyntä uutta taiputuspäätettä. Näin on tapahtunut konsekutiivissa, approksimatiivissa ja udmurtin adverbien egressiivissäkin. Syy koaffiksin käyttöönottoon on ollut lokaalililmaukseen luontuvan vartalon tarve. Tarve oli suuri niin konsekutiivi-

ilmausten kuin pronominaalisten approksimatiivi- ja egressiivi-ilmaustenkin kohdalla. Se riitti kuljettamaan koaffiksin niidenkin vartaloiden yhteyteen, jotka sinänsä jo olivat lokaalikäsitteiden nimiä. Aivan vastaavanlaisen ilmiön Alhoniemi (1988, 34) näkee sisäpaikallissijojen synnys-sä: ”s-suffiksilla ehkä ikään kuin leimattiin sanoja paikallisuuden ilmaissimiksi.” Se että keskeistä paikallissijasarjaa, mihin, missä, mistä -sarjaa, ei ole syntynyt *la*-aineksen varaan, johtuu ilmeisesti semanttisesta piirteestä. Aines on lokaliteetin signaali spesifissä merkityksessä: lokaliteetti jllk suunnalla, tietyn alueen jllk puolella. Näin sen varaan muodostuivat juuri ne kaasukset, joilla ilmaistaan liike johonkin suuntaan (approksimatiivi, ja tarkemmin määritellen: konsekutiivi) tai liike jstc suunnasta (egressiivi).

2. Kummassakin permiläiskielessä on myös sananmuotoja, joissa *la*-aineksen perään on niin ikään liittynyt yksinkertainen Cx, mutta kiteytymistä uudeksi yksimorfeemiseksi päätteeksi ei tapahdu. Kyseessä olevat Cx:t ovat erityisesti illatiivin, inessiivin ja elatiivin päätte, mutta esimerkkejä on myös transitiivin ja egressiivin päätte sisältävistä rakenteista. Udmurtissa mielenkiintoinen ryhmä tätä rakennetyyppeä ovat paikannimienä käytetyistä mikroetnonyymeistä, ns. *voršud*-nimistä, muodostuvat paikallissijaiset muodot. (*Voršud*-nimet olivat heimojen, sukujen, nimien, joita ilmeisesti yhdisti saman *voršud*-haltian kultti; *voršud*: ’Hausgeist, Schutzgeist des häuslichen Glückes’ Wichmann 1893, 7, 22; Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 323a.) Näin käyttäytyvinä on mainittu *-ja* ja *-ga*-loppuiset nimet (ks. Kövesi 1965, 182— ja siinä mainittua kirjallisuutta). *Voršud*-nimille näyttää *a*-loppuisuus olevan tyypillistä. Sanakirjassa *Udmurt-žuč slovar* luetelluista 68 mikroetnonyymistä 65 loppuu *a*-vokaaliin. Näiden paikannimien paikallissijamuodoissa nimen ja Cx:n välissä on *la*-aines: *Nerja* (nom.) : illat. *Nerjala*, iness. *Nerjalan*, elat. *Nerjalas* (Fuchs 1954, 137—138). Aminoff (1896, 27) sanoo *la*-aineksen ilmaantuvan ”muutamissa *a*-päätteisissä votjakkilaisissa paikannimissä sijapäätteen edelle inessiivissä, elatiivissa ja illatiivissa”. Yhdellä appellatiivillakin on, tai on aiemmin ollut, sama taivutus: (M) *kya* ’Sommerhütte’ : illat. *kyala* (Wichman—Uotila—Korhonen 1987, 139a), *kwa* : illat. *kwala*, iness. *kwalan*, elat. *kwalas* (Munkácsi 1896, 229—; vrt. Px:lliset muodot *kwaä*, *kwaed*, *kwaez*). Useissa udmurtin murteissa *la*-aines esiintyy tämän sanan nominatiivissakin, ja niin ikään sekä komissa että komipermjakissa vastaavana sanana, metsäkodan nimityksenä, on *la*-aineksinen muoto: *kola*. Kyseessä on ilmeisesti paikallissijamuotojen vartalon yleistymä. Udmurtin deklinaatioon paikallissijapäätteiden allomorfeiksi lasketaan tyypit: ill. $\emptyset$, iness. *-n*, elat. *-s*. Nä-

mä allomorfit esiintyvät *Nerjala*, *kɤala* -taivutuksen lisäksi substantiivissa *kor-ka* 'Haus, Stube' : ill. *kor-ka*, iness. *kor-kan*, elat. *kor-kaś* (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 139a) ja substantiivissa *pal* 'Seite, Gegend; Hälfte' (ill. *pala*, iness. *palan*, elat. *palas*), jonka nominatiivi tosin ei lopu *a*-vokaaliin. Taivutustyyppin voi olettaa syntyneen juuri *Nerjala*-, *kɤala*-rakenteissa. Muodollisesti morfeemiraja on hämärtynyt — näiden taivutusmorfeemien päämorfityyppi on vokaalialkuinen. Rakenteiden semanttinen sidos kolmipaikallisuuteen liittää muodot kuitenkin niin selvästi illatiivi, inessiivi, elatiivi -sarjaan, että tulkinta $\emptyset$, *-n*, *-ś* -ainesten allomorfin luonteesta on paikallaan.

Udmurtista tätä rakennetyyppeä ei muiden sanavartaloiden yhteydestä löydäkään. Muutamassa murteessa näyttää lokaalinen adverbivartalo tosin saavan saman päätetyypin: B *pedla* 'hinaus, heraus, in den Hof, auf den Hof', B *pedlas* 'von aussen, von draussen' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 190b) < *ped-* 'ulko-'. Muiden murrealueiden edustuksesta kuitenkin näkyy, että kyseessä ei ole *la*-elementti, esim. G M J MU U *pedlo* (= B *pedla*), G M MU *pedlon* 'draussen, aussen', G *pedlos* (= B *pedlas*) (mp.). Useimmissa murteissa päätteet ovatkin siis muotoa *-lo*, *-lon*, *-los*. Muita esimerkkejä: S M U *oźolo* 'edemmäs', S M *oźolon* 'edempänä', *oźolos* 'edempää' (*Udmurt-źuč slovar*, 318b; Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 183b) < *oźi* 'siten' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 183b); G J U *aźlo* 'ennen, aikaisemmin (kuin), ensin; ensinnä oleva, ensimmäinen' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13a—), JU *aźlon* 'edeltäpäin, edelle' (mt., 13b), 'vorn, voran; früher, eher' (Munkácsi 1896, 12), JI *aźlos* 'etumainen' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13b), 'von vorn; vorderer' (Munkácsi 1896, 12) < *aź-* 'ete-'; *berlo* 'sitten, jälkeen; viimeinen', *berlon* 'sitten, jälkeen', *berlos* 'jälkimmäinen' (*Udmurt-źuč slovar*, 45a) < *ber-* 'perä-'.

Saamelle ja mordvalle sekä marillekin niin tyypillinen adverbisarja, jossa vartaloa seuraa *l*-aines ja tätä eri paikallissijain päätteet, on permiläisissä kielissä edustettuna vain näissä udmurtin adverbisarjoissa; komista ei esimerkkejä adverbisarjasta löydy. Udmurtin esimerkit riittävät kuitenkin — sukukielten tarjoaman todistusaineiston tuella — todisteksi siitä, että kantapermissäkin on habitiivisten *l*-aineksisten kaasusten rinnalla ollut lokaalis-temporaalisten *l*-adverbien ryhmä. Udmurtin *-lo*, *-lon*, *los* -adverbinpäätteet poikkeavat kyllä keski- ja etuvokaalisista datiiivin, genetiivin ja ablatiivin päätteistä, mutta komissa, joka ei labiaalivokaaleja jälkitävissä omaperäisessä kielenaineksessa tunne, adverbinpäätteet olisivat langenneet yhteen habitiivisten kaasusten päätteiden kanssa. *la*-aineksesta saatiin yksiselitteinen lokaalisuuden merkki. Udmurtin paikannimien taivutus — kohta esiteltävän komilaisen materiaalin ohella — osoittaa, että *la* oli jo kantapermissä käytössä myös kolmi-

dimensioisessa paikanilmausten sarjassa, ei ainoastaan liikettä johonkin suuntaan tai jostakin suunnasta nimeävissä ilmauksissa.

Ainakin yhdessä tapauksessa udmurtista on samalta murrealueelta tieto sekä *-la* että *-lo* -tyypistä: Munkácsi esittää (1896, 10, 12) samalta alueelta — Kaz. Glaz. — muodot *aʒla* 'früher; vorher' ja *aʒlo* 'einst; früher'. Wichmann esittää myös molemmat muodot mutta eri murteista (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13a, b), ja *Udmurt-žuč slovar'* tuntee vain *-lo*-loppuisen muodon (24a). Edellä oletettiin, että adverbivartaloiset *la*-muodot, udm. *aʒla*, komi *berla*, voivat edustaa myös kantapermissä kehkeytyessä ollutta konsekuutiivia.

Esimerkkejä komin *-la*-aineksisista rakenteista, joissa *la*-ainesta seuraa paikallissijan päate: VU V *ivlae*, U *illae* ~ *ilae*, VO *illaa* 'ulos' (*Sravn. slovar'*, 442a; Fokos-Fuchs 1959, 300a esittää tiedot myös Letkan ja Vymin murteesta), Le *illān* ~ *illaīn*, V *ivlajin* 'ulkona', V *ivlajis* 'ulkoa', V *ivlasānis* 'ulkoa päin' (Fokos-Fuchs 1959, 300a, b; *Komi-russkij slovar'* 792a— esittää sekä illatiivi- että inessiivi-, elatiivi- ja egressiivimuodot) < *iv-*, *il-* 'ulko-'. Tällä adverbilla on rinnallaan substantiivi, nominatiivimuoto: VU V *ivla*, SO SM VO Peč Vm I *illa* 'piha, katu (ulkotila vastakohtana kodille, asumukselle)' (*Sravn. slovar'*, 442a; Fokos-Fuchs 1959, 300a; myös *Komi-russkij slovar'*, 792b, esittää substantiivin). Tässä on varmaan analoginen yleistymätapaus, samanlainen kuin *kya-la, kola* -tapauksessa. SM V Peč *medlae*, I *medlaa*, VO *medla* 'toiseen paikkaan', SM V Peč I *medlajin*, VO *medlan* 'toisessa paikassa', SM V Peč I *medlajis*, *medlas* 'toisesta paikasta' (*Sravn. slovar'*, 224b). *Komi-russkij slovar'* (428b) esittää illatiivi- ja inessiivimuotojen lisäksi myös transitiivimuodon: *medlati* 'toisen paikan kautta' < *med* 'toinen'; U *ivilšlae* 'toiseen paikkaan', U *ivilšlajin* 'toisessa paikassa', U *ivilšlais* 'toisesta paikasta' (*Sravn. slovar'*, 224b) < U *ivilš* 'toinen' (mt., 224a); L Le SO SM VU V U Vm *višlae*, I *višlae* ~ *višlaa*, VO *višla* ~ *višlaa* 'uuteen paikkaan', L Le SO SM VU V U Vm *višlajin*, I *višlajin* ~ *višlaan*, VO *višlan* ~ *višlaan* 'uudessa paikassa', L Le SO SM VU V Vm I *višlajis*, U *višlais*, VO *višlas* ~ *višlaas* 'uudesta paikasta' (*Sravn. slovar'*, 73a; Wichmann—Uotila 1942, 341a). *Komi-russkij slovar'* (149a) esittää illatiivi- ja inessiivimuotojen lisäksi transitiivimuodon *višlati* 'uuden paikan kautta'. Tämänkin adverbien rinnalta Wichmann on kahdesta murteesta, V ja S, tavoittanut myös nominatiivimuodon: *višla* 'uusi paikka' (Wichmann—Uotila 1942, 341a). Nominatiivia ei tunne *Sravn. slovar'*, ei liioin *Komi-russkij slovar'* eikä Fokos-Fuchs. Tässäkin on kyse sekundaareista analogiatapauksista. Vielä yhdestä substantiivista on löytynyt tieto: Fokos-Fuchs (1959, 1013b) tuntee Vyčegdan murteesta substantiivin *tala-medla* 'dieser Ort — jener Ort, dieser Ort — ein anderer Ort'; käytöstä hän ei anna esimerkkejä. Tämäkin lienee paikallissijamuodoista abstrahoitu nominatiivi.

Myös komipermjakki tuntee *la*-aineeksisen rakenteen, jossa *la*-ainesta seuraa paikallissijan pääte: *vi'vae* 'an eine neue Stelle' (Wichmann—Uotila 1942, 341a).

Tässä rakennetyypissä *la*-aines olennaisesti muuttaa edeltävän sanavartalon semanttista sisältöä, tekee ei-lokaalisesta käsitteestä lokaalisen (esim. *vi'l* 'uusi' > *vi'lla*- 'uude[ssa] paika[ssa]', *Nerja* = mikroetnonymmi > *Nerjala*- Nerjan kylä[ssä]). *la*-aines on statukseltaan niin lähellä johdinta, että on ihmeellistä, ettei löydy useampia yleistymiä kuin *kyala* ja *jyla* ja kahdessa murteessa *vi'lla* sekä erikoinen yhden murteen *talamedla*. Puhtaaksi johtimeksi *la*-ainesta ei silti voi määritellä, sillä sen valikoivuus seuraavan affiksin suhteen on liian tiukkaa; kysymyksenhan tulevat suffikseista vain Cx:t (eivät esim. Px:t) ja näistä vain paikallissijat. *la*-aines muodostaa kyllä uuden vartalon, nimittäin paikanilmaukseksi sopivan vartalon, ja koska se vaatii peräänsä tietyn affiksin, voi sitä nimittää tässäkin tapauksessa koaffiksiksi. (Edellä oletettiin konsekutiivin ja approksimatiivin sekä udmurtin adverbien egressiivin päätteen muodostuneen koaffiksin ja yksinkertaisen taivutusaineksen yhteensulautumisesta.) Koska *la*-aineeksella muodostunut vartalo toimii vain paikallissijamuodoissa (*vi'llain*, *Nerjalain* jne.), vailla mahdollisuutta nominatiiviin (muutamia analogisia yleistymiä lukuun ottamatta), voi vartaloa nimittää adverbivartaloksi.

Itse asiassa kaikilla paikanilmauksilla on ollut tai on luja sidos adverbikategoriaan. Juuri permiläisissä kielissä ja marissakin näkyy havainnollisesti deklinaation kaksijakoisuus: paikanilmaukset contra muu kaasuskäyttö. Myös sellaisia paikanilmauksia, jotka olivat muodostuneet semantiikaltaan lokaalikäsitteiksi soveltuvista substantiiveista (joihin ei tarvittu vartalon lokaalikäsitteeksi luontuvaksi adverbivartaloksi muuttavaa koaffiksia), kieli käsitteli kuin paikanadverbeja. Tämä näkyy affiksijärjestyksestä. Permiläiskielten ja marin paikallissijoille tyypillinen järjestyshän on Cx+Px, kun taas grammaattisten sijojen affiksien järjestys on Px+Cx. Edellinen on siis adverbien affiksien järjestys, joka on edelleen voimassa ugrilaisissakin kielissä. (Deklinaatioon ovat niin ugrilaiset kuin läntiset suomalais-ugrilaiset kielet analogisesti yleistäneet toisen järjestyksistä, ugrilaiset kielet grammaattisten sijojen järjestyksen, suomalais-saamelais-mordvalainen ryhmä paikallissijamuotojen eli adverbien affiksijärjestyksen.)

Syy adverbiparadigman ja substantiiviparadigman (eli ei-paikallissijat käsittävän paradigman) affiksijärjestyksen eroon voi olla se relevanssin käsite, jonka Bybee näkee vaikuttavan fleksioon ('A meaning element is relevant to another meaning element if the semantic content of the first directly affects or modifies the semantic content of the second', Bybee 1985a, 13—). Hän on verbintaivutusta tutkiessaan todennut, että ne affiksit, jotka edustavat verbille relevanteimpia kategorioita, ovat lä-

hinnä verbivartaloa (mt., 23—). Esim. aspekti, joka edustaa eri mahdollisuuksia tarkastella "the internal temporal constituency of an action or state", kuten Comrie on asian ilmaissut, on erittäin relevantti toiminnan tai tilan nimeävälle verbille. Sen sijaan subjektinkongruenssi, jolla viitataan verbin argumenttiin mutta ei verbin ilmaisemaan toimintaan tai tilaan, on verbille vähemmän relevantti, ja niinpä affiksijärjestyksessä jälkimmäinen onkin aina paljon kauempana verbin vartalosta kuin edellinen (mt., 15—, 23—, 33—). Greenberg on deklinaation suhteen todennut, että numerustunnus lähes aina edeltää Cx:ia, ja Bybee tulkitsee tämän myös relevanssin piirteestä käsin: numerus on relevantimpi nominin merkitykselle, sanoo jotakin olennaista referentistä, kun sen sijaan kaasus ei lisää nominin merkitykseen mitään vaan muuttaa vain nominin ja saman lauseen muiden elementtien suhteita (mt., 34; samaan relevanssin käsitteeseen tukeutuen Luutonen 1993 on tarkastellut marin deklinaation monikontaivutusta).

Kolmidimensioisuuden (tai nelidimensioisuuden, jos prolatiivi-ilmaukset halutaan rinnastaa tulo-, olo- ja eroilmauksiin) järjestelmässä paikanilmausten Cx:lla on kuitenkin korkea relevanssi ilmauksen merkitykselle, siihenhän perustuu koko paikallisuuden jäsentäminen; siihen verrattuna Px on perifeerisempi. Tämä näkyy kaikkien suomalais-ugri-laisten kielten paikan adverbien affiksijärjestyksestä ja permiläisten kielten ja marin deklinaation possessiivitaivutuksen paikallissijoista. Se näkyy myös monien sukukielten paikkaa ilmoittavan postposition ja Px:n järjestyksestä (rakennetyypistä *talo-takana-ni* 'taloni takana') ja tiettyjen paikallissijojen, tunnusmerkittömien latiivien (*η, *k), kyvyttömyydestä edes ottaa jälkeensä Px:ia. Substantiivin deklinaatiossa vastakohtana adverbiparadigmalle, siis ei-paikallissijojen paradigmassa, on Px sen sijaan ollut referentin määrittelylle kaasusta relevantimpi piirre; Cx on vain rakentanut lausenjäsenten välisiä suhteita ja siten ollut referentin merkitykselle perifeerinen. Tämä on vaikuttanut affiksien järjestykseen siten kuin se permiläisistä kielistä sekä myös marista ja ugrilaisista kielistä vielä nytkin näkyy. Permiläisiin kieliin muisto siitä, kuinka paikanilmaukset alkuaan rinnastuivat adverbeihin, on jättänyt jälkensä, paitsi paikanilmausten affiksijärjestykseen myös *la*-rakenteisiin.

la-aineiksella sananmuoto oli merkitty paikanilmaukseksi, paikan adverbiksi. Paikanilmauksina *la*-rakenteet olivat tunnusmerkkisiä. Niihin verrattuna primaarit, yksinkertaiset paikallissijat olivat tunnusmerkittömiä. Niiden tunnusmerkittömän luonteen voi nähdä kuvastuvan myös siitä ilmiöstä, että kantapermissä, ja jo paljon varhemmin, +elollinen-substantiivien kategoriakin on pystynyt omaksuma näitä sijat omaan deklinaatioonsa. Ei toki paikallissijoina, vaan predikatiivi-adverbiaalin funktioihin tarvittuina, siis kaasusten hierarkiassa kieliopillisiksi sijoiksi kohonneina.

Edellä todettiin, että tässä 2. tapausryhmässä esiintyvä *la*-koaffiksi edustaa oikeastaan 1. tapausryhmään verrattuna arkaaisempaa vaihtoa: 1. ryhmänä esitellyissä tapauksissa koaffiksi on jo muuttunut osaksi Cx:ia, kaksimorfinen sekvenssi on muuttunut yksimorfiseksi. (Edellinen väite ei ole tarkoitettu kannanotoksi 1. tai 2. tapausryhmän absoluuttisista ikäsuhteista.) Miksi sitten tapauksissa *la* + illatiivinpäätte ~ inessiivinpäätte ~ elatiivinpäätte ei ole tapahtunut samanlaista morfeemijonon yhdeksi yksiköksi sulautumista kuin approksimatiivin ja konsekutiivin tapauksessa (ja udmurtin egressiivisissä adverbeissa)? Ilmeisesti siitä syystä, että rakenteen esiintymiselle kolmidimensioisessa sarjassa on liian paljon rajoituksia. Udmurtissa *la*-rakenne on käytössä vain mikroetnonymyissa, komista rakenne löytyy tosin useamman sanaluokan yhteydestä (adjektiivin, indefiniittipronominin ja muutaman adverbivartalon yhteydestä), mutta huomiota herättää paitsi sen puuttuminen substantiivivartalon yhteydestä myös paikanilmauksissa yleensä keskeisten demonstratiivi- ja interrogatiivipronominivartaloiden käymättömyys näissä rakenteissa. Nämä rajoitukset ovat riittäneet estämään uusien Cx:ien synnyn: sitä yleisyyden vaatimusta, jota Bybee (1985a, 5) fleksion aineiden synnyssä tähdentää, nämä rakenteet eivät täytä. Ilmeisesti *la*-aineksen semanttinen sisältö soveltui juuri approksimatiivisiin ja egressiivisiin ilmauksiin, kuten edellä on todettukin. Niissä oli tarpeelliset edellytykset morfeemirajan häviämiseksi.

Entä onko mahdollista nähdä koaffiksin taakse, sen syntyyn? Edellä esitettiin samalla konsonanttiaineksella alkavien lokaalisten kaasussarjojen syntymiselle kaksi lähtökohtaa: Yksinkertaisen sarjan yksi jäsen, yleensä perusuonteinen tulosijajäsen, saa koaffiksin luonteen, aseman muiden paikallissijapäätteiden edessä. Toinen mahdollisuus on postpositiolähtöisyys.

IV-aineksella on Cx:n status ugrilaisissa kielissä, joissa sillä on sekä lokatiivin (siitä kehittyneen instrumentaalin) että ablatiivin funktioita. Korhonen (1991, 172) on oletanut lokatiivin funktiota alkuperäiseksi. Lokatiivinen Cx koaffiksin paikalla vaikuttaa samojedin *k-pohjaisten ja suomalais-volgalaisten kielten *s-pohjaisten kaasussarjaesimerkkien valossa oudolta. Mahdoton tämä kehityskulku ei silti ole ollut.

Permiläisten kielten demonstratiivipronomini- ja interrogatiivipronominivartaloista *la*+Cx -rakenteita (2. tyyppi) ei voi muodostaa. Nämä pronominaaliadverbit rakentuvat toisin, *ttV-koaffiksin avulla: udm. *tat̃n*, *tat̃n*, komi *taten* 'täällä', udm. *tatiš*, *tatiš*, komi *tatiš* 'täältä'. Tulosijamuodot on muodostettu paitsi saman *ttV-koaffiksin vielä siihen liittyneen erosijanpäätteen pohjalle, mikä seikka sekkin näyttää järkyttävän tulosijamuodon peruspaikalliskaasuksen asemaa: udm. *tatiš̃*, *tatiš̃*, *tatiš̃*, *tatiš̃*, komi *tatiš̃e*. Nimenomaan pronominivartaloissa on tarvittu

koaffiksia, adverbivartalon johdinta. Tämä selittyy pronominiin viittaussanan luonteesta. Niitä tarvittiin kahteen funktioon: nominin sijaisiksi mutta myös pronominaalisen adverbien funktioon. Mahdollisuus käyttää pelkkää pronominivartaloa adverbisesti, mikä periferiakielistä, saamesta ja obinugrilaisista kielistä, vielä selkeästi näkyy, esim. lpN *dā* '1. here (nearer to the speaker than to the person addressed), 2. as a polite formula used when offering something' (Nielsen 1932, 459), *die* 'there (nearer the person addressed than the speaker)' (mt., 513a), *duo* 'over there (not as far as *dō*)' (mt., 580b), *dō* '(far) over there' (536a), lpI *tāā* 'hier, ganz in der Nähe; jetzt kürzlich, eben' (E. Itkonen 1989, 246), *tie* 'da' (mt., 270), *tuo* 'da': *eeči lii tuo!* 'Vater ist da!' (mt., 324); vrt. hanti *ta*, *tā* 'da (nimm schon)!' (Steinitz 1988, 1395), *tī*, *śī* 'der, dieser; so; sofort; sonst' (mt., 1491), mansi *ta*, *tā* 'jener, sieh; also, so; dann, da; jetzt, plötzlich, nur; noch' (Munkácsi—Kálmán 1986, 609a), *tī*, *tī*, *tē* 'dieser, sieh; gleich, dann; doch; schon' (mt., 643a), on kantapermissäkin vielä ollut olemassa, kuten komin murteiden edustuksesta näkyy: Pr *ta* 'hier', *tī* 'dort', U *a-tī* 'siehe! siehe dort!' (Fokos-Fuchs 1959, 1015b, 1037b). Udmurtissa, kuten muissakin sukukielissä, tämä mahdollisuus on demonstratiiveissa menetetty; udmurtin interrogatiivivartalot ovat siitä vielä muiston säilyttäneet: *ku* 'wann; wenn' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 126b). Kuitenkin jo kantapermissä muodostui myös sellainen demonstratiivisten pronominaaliadverbien sarja, jossa on täsmennetty adverbia myös muodossa. Otettiin käyttöön koaffiksi, koska substantiiviparadigman vaikutus piti koaffiksittoman taivutuksen muodon herkästi nominin sijaisen funktiossa. Koaffiksiksi kelpuutettiin tässäkin tapauksessa lokatiivinen Cx, *tlV-aines.

Niin *la*-koaffiksin kuin *la*-aineksisten sijapäätteiden (konsekutiivin, approssimatiivin ja udmurtin adverbintaivutuksen egressiivin) ja *l*-aineksisten sijapäätteiden (datiivin, genetiivin ja ablatiivin) alkusynty juontaa varmasti samasta lähteestä. Kantapermiläisessä habitiivisessa kaasussarjassa voikin nähdä toisen syyn juuri lokaalisen koaffiksin käyttöönotolle. Tässä kaasussarjassahan ''lokatiivi''-ilmaus, genetiivi, on sekä habitiivisen rakenteen että possessiivisen rakenteen muodostajana keskeisessä asemassa. Siinä on kahden statiivisten ilmausten ainekseen, *lV ja *nV -ainesten, yhtymä ollut ihan paikallaan. Kolmidimensioisuusajattelussa *l* on saanut koaffiksin luonteen; sen varaan ovat rakentuneet myös molemmat dynaamisten ilmausten sijat. Toinenkin kolmidimensioinen järjestelmä, paikanilmausten järjestelmä, oli muotoutumassa saman *l*-elementin varaan, kuten udmurtissa säilyneet muutammat lokaalis-temporaaliset adverbisarjat osoittavat. Päätesarjojen, habitiivisen ja lokaalisen, semanttinen etäisyys vaati ilmeisesti muodossakin suurempaa etäisyyttä. Syntyi paikanilmausten yksiselitteinen signaali, *a*-vokaalilla laajennettu koaffiksi *la*.

Aiemman selityksen mukaan *IV* on alkuaan ollut johdinaines. Habitiivisia *l*-kaasuksia on myös marissa ja itämerensuomessa ja lokaalisia *l*-adverbeja useimmissa permiläisten kielten läntisissä sukukielissä, saamessa, mordvassa ja marissa. Saamessa lokaalisten adverbien tilanne on sama kuin permiläiskielissä: *l* on adverbivartalon muodostaja, koaffiksi, jota on seurattava *Cx*, nominatiivia ei yleensä ole. Mordvassa adverbien rinnalta voi löytää nominatiivimuodon, mutta sen substantiivisuus horjuu; vrt. mordvM *kudingel* 'eteinen', lokatiivi on adverbitaivutusta: *kudŋgälä*, mutta erosija substantiivin deklinaatiota: *kudŋgälsta* (Paasonen—Kahla 1990, 442a). Eivätköhän mordvankin nominatiivimuodot, substantiivit, ole samanlaisia analogisia yleistymiä kuin permiläiset *kyala*, *jyla*? Marissa on adverbien rinnalla yleisenä nominatiivilta näyttävä muoto, jota käytetään kuitenkin vain attribuuttiasemassa (esim. Wichmann 1913—18, 13—) eli adverbivartalolle luonteenomaisessa asemassa, mikä adverbivartalon funktio kohta käsiteltävissä permiläiskielten rakenteissa havainnollisesti ilmenee. Voi toki myös kysyä, olisiko marin attribuuttimuodoissa säilyneenä alkuperäinen *IV*-lokatiivinpääte (eikä siis statukseltaan koaffiksillisen muodon kanssa samanveroinen attribuuttimuoto). Attribuuttiasemassahan olivat käytössä paitsi tunnusmerkittömät vartalot myös erilaiset *Cx*:lla tunnusmerkkisiksi tehdyt muodot (Bartens 1991). Mordvan adverbintaivutuksessa *IV*-olosijan pääte näyttää säilyttäneen alkuperäisen statuksensa; tulo- ja erosija kuten myös prolatiivi ovat rakentuneet sen varaan eli niissä se toimii koaffiksina (vrt. Bartens 1972).

Sille ajatukselle, että *IV*-aines on mordvassa säilynyt alkuperäisessä kaasuspäätteen funktiossaan, antaa vahvan tuen saame. Inarinsaamen prolatiivista *vyelli*-adverbia ei muuksi voi selittää kuin **al-la*-rakenteeksi, kuten E. Itkonen useassa yhteydessä on huomauttanut, eli inarinlapista joka tapauksessa löytyy kaasussuffiksi *IV*:n relikti. Suomessa lokaalisella *IV*-aineksella ei enää missään asemassa ole koaffiksinkaan, saati kaasuspäätteen luonnetta. Permiläisten kielten sekä substantiivin deklinaation datiivi, genetiivi, ablatiivi -sarjaa että *la*-vartaloisten adverbien sarjan päätteitä vastaavat suomessa yksinomaan ulkopaikallissijat; substantiivin habitiivisten ja adverbien lokaalisten sarjojen erottelu on menettänyt merkityksensä. Suomessa koaffiksin voi olettaa seuranneen kumpaakin mahdollista kehityslinjaansa; se on sulautunut osaksi kaasuspäätettä: *pojalle*, *edelle*; *pojalla*, *edellä*; *pojalta*, *edeltä* tai siirtynyt johtimeksi: *etelä*, *appela*, *Karstula* — hyvin samannäköisistä lähtökohdista, mitkä permiläisistä kielistä vielä ovat tavoitettavissa: *jylain* > *jyla* (lähtökohdana lokaalinen adverbivartalo *jv*; vrt. *ete-*), *Nerjalain* (lähtökohdana mikroetnonymy *Nerja*; vrt. *appi*, *karstuset*).

Kehitys ei siis suinkaan näytä liikkuneen johtopäätteestä koaffiksiksi

ja Cx:ksi vaan juuri päinvastaiseen suuntaan, Cx:sta koaffiksiksi ja siitä edelleen johtimeksi. Koska fleksion affiksien yleensä oletetaan kehittyneen runsasfrekvenssisistä itsenäisistä sanoista, voi *IV*-kaasussuffiksin esihistorian etsijä kysyä, mihin katoavat suomalais-saamelaisen *lō-* ~ *lū-*postpositiivartalon juuret.

3. *la*-aineksen kolmas käyttöyhteys permiläisissä kielissä on sopu-soinnussa edellisen käytön kanssa: *la*-ainesta seuraa tietty lokaalinen sanavartalo, jonkin alueen tiettyä puolta, viertä, äärtä merkitsevä sana. Se toimii joko substantiivina tai lokaalisena postpositiivartalona. Ilmeisesti juuri tässä semanttisessa kentässä on erityinen mahdollisuus paitsi nominatiiviseen muotoon, käyttöön substantiivina, myös käyttöön postpositiivartalona (vrt. Bartens 1978, 103—; Alhoniemi 1988, 28), eli nämä tapaukset näyttävät kuvastavan postpositiorakenteiden kehitystä yhdys-sanarakenteista. *la*-ainesta edeltävinä lekseemeinä tulevat kysymykseen eri nominaalisten luokkien edustajat, paitsi substantiivit ja adjektiivit myös eri pronominiryhmät. *la*-aineksen avulla niistä saadaan lokaalikäsitteiden nimiä; usein ne ovat semanttisesti antonymisia pareja.

Koko permiläisellä alueella tällainen rakenne muodostuu *pal-*, *peł-* 'puoli' -vartalon varaan. Esim. udm. JI *ažla-pal* 'voraus', U *ažla-palan* 'vorn', U *ažla-palas* 'edestä, etupuolelta' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 13a) < *až-* 'esi-, ete-'; *berla-pal* 'Hinterseite, Rückseite', *berla-pala* 'nach hinten, hinterwärts', *berla-palan* 'hinten, rückwärts', *berla-palas* 'von hinten an' (Munkácsi 1896, 616) < *ber-* 'taka'; *ulla-pala* 'hinunter', *ulla-palan* 'unten, im unteren Teile' (Munkácsi 1896, 108) < *ul-* 'ala-'; *valla-pal* 'oberer Teil, obere Seite' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 319a) < *vil-* 'ylä-'; *đžŕtla-pal* 'gegen Abend' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 42b; nominatiivimuoto on mahdollinen adverbiaalinen funktiossa, varsinkin temporaalisena, vastaavasti edellä *ažla-pal*) < *đžŕt* 'ilta'; *ujlapal* : u. *teł* 'pohjoistuuli' (*Udmurt-žuč slovar*, 445a) < *uj* 'yö'. Komi SM SO Peč VO *međlapel*, VU V *međlapev*, VO Vm *međlapeg* 'joentakainen puoli, toinen ranta' (*Sravn. slovar*, 224b), L Le *međla pełin* 'jenseits des Flusses, auf der anderen Seite, auf dem jenseitigen Ufer' (Fokos-Fuchs 1959, 756b) < *međ* 'toinen'; V L *tala-pelas* 'auf diesem Ufer, auf dieser Seite' (Wichmann—Uotila 1942, 198a) < *ta-* 'tämä'. Komipermj. *gortlapev*, *gortvapev* 'tämä ranta, jolla asumme' (*Komi-permj.-russkej slovar*, 103a) < *gort* 'koti, talo'; *lunlapev* 'eteläinen puoli' (mt., 231a) < *lun* 'päivä'; *riŕlapev* 'iltapuoli; iltapuoleen' (mt., 413b) < *riŕ* 'ilta'.

Komissa sekä komipermjakissa ja komijažvalaisessa murteessa myös *dor*-postpositiivartalo muodostaa samaa rakennetta: V *vodžla-dor* 'Vorderseite' (Fokos-Fuchs 1959, 144b) < *vodž-* 'ete-'; U *berla-dorin*

'rückwärts' (mt., 146a); V *gortla-dore* 'nach Hause zu, dem Heim zu' (mt., 143b), *gortla-dorin* 'kotipuolessa' (*Sravn. slovar*, 84b); U *jezla-dore* 'in die Fremde, in eine fremde Gegend' (Fokos-Fuchs 1959, 145a) < *jez* 'vieras; vieraat ihmiset; väki, kansa'; U *lunla-dor* 'Süden' (mt., 143a); V *voila-dore* 'gegen Norden' (mt., 145a); U *nänla-doras* 'auf die Seite zu (gegen die Richtung), wo das Brot ist' (mt., 145a) < *nän* 'leipä'; U *lonla-doras* 'gegen die Seite (auf die Seite zu, in die Richtung), wo die Kohle ist' (mt., 145a) < *lon* 'hiilet'; Lu S *veskida-dore* 'rechts-hin' (Wichmann—Uotila 1942, 324) < *veskid* 'oikea, suora'; V *šuijala-dore* 'linkshin' (mt., 266) < *šuija* 'vasen'; *perišla-doredž* 'bis zum Alter' (Fokos-Fuchs 1959, 145b) < *periš* 'vanha'; SM VO Peč V U *tala-dor* 'tämä puoli' (*Sravn. slovar*, 364a; Fokos-Fuchs 1959, 143b, 144a); U *tila-dor* 'jene Gegend' (Fokos-Fuchs 1959, 144a) < *tj* 'tuo'; U *siła-dor* 'jene Richtung' (mt., 143b) < *sj* 'se'; V U *kodla-dor*, V *kodarla dor*, U *kodorla dor* 'welche Seite, Gegend, Richtung?' (mt., 454a, b) < *kod* 'kuka, mikä', *kodar* 'welche Seite, welche Gegend, welche Richtung?'; *mijanla-dorsän* 'von unserer Gegend' (Fokos-Fuchs 1959, 148a) < *mijan* '[genetiivi] meidän'; *bidla-dorsän* 'von überall' (mp.) < *bid* 'kaikki, jokainen'. Komipermj. *gortlador*, *gortvader* 'kotipuoli', *gortladore* 'kotipuoleen' (*Komi-permj. russkej slovar*, 103a); *lun lador* 'eteläpuoli' (mt., 230b); *oj lador* 'pohjoispuoli' (mt., 291a); *riřlador* 'länsipuoli; länsi', *riřladorin* 'lännessä' (mt., 413b); *tala-dor* 'tämä puoli', *tala-dorin* 'tällä puolella' (mt., 469a).

Kuten komipermjakin kirjakielen kirjoitustavasta näkyy, on morfeemien sidoksisuuden määrittely epävarmaa; vastaavan havainnon voi tehdä myös komijažvalaisen murteen aineistosta (Lytkin 1961, 90, 139). Komipermjakissa *lador*-aines kyllä yleensä hahmottuu itsenäiseksi yksiköksi. Taivutuspäätteiset muodot kirjakieli esittää postpositiivoina: *ladore*, *ladorin*, *ladorsis* [Px:illinen elatiivi], *ladorsän* (Rédei 1962, 62, 66; *Komi-permj.-russkej slovar*, 217b). Komissa myös *vil*-postpositiivartalo voi muodostaa saman rakenteen: VO *riřlavij* 'iltapuoleen' (*Sravn. slovar*, 327b), VO *tulislavij* 'kevätapuoleen' (mt., 381b) < *tulis* 'kevät', mutta vain siis tässä perusmerkityksestään ('ylä-, päällis-') poikkeavassa käytössä; vrt. komipermj. *riřlapev*, udm. *džřtla-pal* 'iltapuoleen'.

Edellisessä tapausryhmässä, jossa *la*-elementtiä oli seurattava aina lokaalinen Cx, *la* määriteltiin statukseltaan koaffiksiksi, adverbivartalon muodostajaksi. Tässä käsiteltävänä olevassa tapausryhmässä, jossa *la*-elementtiä on seurattava aina tietty substantiivi- tai postpositiivartalo, voisi *la*-elementtiä nimittää kolekseemiksi. Osoittavathan jo komipermjakin postpositiivityyppi *ladore* jne. ja myös komipermjakin substantiivi *lapel*, *vapev* '-puoli, suunta' (*Komi-permj.-russkej slovar*, 219a), kumpaan suuntaan *la*-aineksen sidos on lujempi. Koska kyseessä on kui-

tenkin aivan pieni lekseemiryhmä, jnk alueen jtk puolta merkitsevät sanat, jotka jo postpositioivartaloina itse lähenevät affikseja, ei koaffiksitulunkinta olisi tässäkin tapauksessa luonnoton. Näin siitäkin syystä, että myös tässä tapausryhmässä *la*-elementti muodostaa adverbivartaloita, nyt attribuuttiasemaan. Adverbeissa ja postpositioissa käytetyille lokaalivartaloille on nimittäin tyypillistä käyttö toisessakin funktiossa, attribuuttiasemassa; vrt. Alhoniemi 1988, 28—: ”kielissä on yleensä postpositioita, joiden kantasana erillisenä nominina on tyystin kielestä kadonnut. Sellainen on esim. suomen sanue *takana, takaa, taa* tai *taakse, taitse*. Nominatiivimuoto elää enää vain muutamissa yhdyssanoissa, sellaisissa kuin *takapuoli* ja *takaosa*. — — Samanlaista postpositioivartaloiden käyttöä voi löytää myös sukukielistämme. — — esim. länsitšer. *βəlnə* ’päällä, yllä’ -postpositiosanueen vartalo ei ole itsenäisenä nominina lainkaan käytössä, mutta sitä vastoin se esiintyy yhdyssanassa *βəlbəl* ’yläpuoli.’” Kuten Alhoniemen esimerkeistäkin näkyy, tyypillisesti näiden yhdyssanojen jälkikomponentteina esiintyy juuri ’jnk jokin puoli’-merkityksinen substantiivi. Vastaavia esimerkkejä olisi mordvastakin, siellä nimenomaan *IV*-muoto esiintyy ’puoli’-sanana attribuuttina: *ikele peldə* [’etupuolelta’], *ikele pelev* [’etupuolelle’] (Paasonen—Kahla 1990, 443a).

Permiläisten kielten *la*-aineuksella (yksimorfeemisella, vrt. konsekutiivi) ei Cx:n statusta missään käyttöyhteydessä enää ole. Siitä on tullut koaffiksi, adverbivartalon ja attribuuttimuodon muodostaja, ja koaffiksista kehitys on vienyt sen joko osaksi sittemmin yksimorfeemiseksi jäsentynyttä kaasuspäätettä tai toiseen suuntaan, johtimeksi. Koaffiksin *takaa* voi kuitenkin olettaa vielä häämöttävän sen *IV*-kaasussuffiksin, joka on ugrilaisessa haarassa säilynyt elävänä mutta suomalais-permiläisessä haarassa menettänyt lähes kauttaaltaan Cx:n statuksensa, inarinsaamen pientä mutta todistusvoimaista reliktiadverbia ja ilmeisesti mordvankin *IV*-adverbeja lukuun ottamatta.

Jääkööt tässä vain maininnan varaan sellaiset permiläiskielten *la*-muodot, joissa *la* näyttää liittyvän jo valmiin, ilmeisesti tulosijaisen, muodon perään. Esim. udm. *tuä* ’heuer, in diesem Jahr; heut zu tage’, *tuala* id. (Munkácsi 1896, 371), *tue* ’tänä kesänä; nykyään; dieses Jahr; jetzt, heutzutage, heute’, *tuala* ’neulich; jetzt, heutzutage, heute; dieses Jahr; gegenwärtig’ (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 266a; myös *Udmurt-žuč slovar* tuntee molemmat muodot, 425a, 432a); komi *kuža* ’pituus; pitkin’, *kužala* ’pitkin’ (*Sravn. slovar*, 178a), *pašta* ’leveys’, *paštala* ’koko leveydeltä’ (mt., 277a). On tietysti houkutus verrata näihin joko sitä marin *la*-ainesta, joka liittyy tulo-, olo- ja erosijamuotojen perään tuomaan niihin epämääräisen suunnan merkityspiirteen (ks. Alho-

niemi 1987, 57, 58, 64), tai permiläisten kielten omaa konsekutiivia. (Edellä oletettiin komin konsekutiiville kantapermiläisiä juuria.)

Komin paikanilmauksista löytyy jälki toisestakin ”kolekseemistä”, mahdollisesti koaffiksista, s:stä.

Se elementti, jonka edellä sibilantti esiintyy, on *dor*-vartalo, joka yleensä toimii postpositioivartalona mutta on mahdollinen myös substantiivina, ja edeltävä leksikaalinen elementti on demonstratiivipronomini. Esim. VU U Vm I *tazdor* ’tämä puoli’, VU *tazdor jugidjn* ’tässä maailmassa’ (*Sravn. slovar*, 364a), U I *tiždor*, VU I *siždor* ’se puoli’ (mt., 353a; synonyymisina muotoina sanakirja esittää V *talador*, U *tiłador*, SM V VO *siłador* -rakenteet, 353a, 364a). Permiläisten kielten sanakirjoista vain komin *Sravn. slovar* esittää näitä tietoja, eikä sanakirjan artikkeleissa ole esimerkkejä taivutuspääteellisistä muodoista. Rakenne on siis levikiltään pohjoinen (VU U Vm I). Edellä *la*-koaffiksin kartoituksessa käsitelty *talador*-rakenne on laaja-alaisempi, myös eteläisempi (Fokos-Fuchs: U; *Sravn. slovar*: SM VO Peč V), ja se on myös komi-permjakkimurteiden tyyppi (*Komi-permj.-russkej slovar*, 469a). Vymillä ja Udoralla tunnetaan myös *-lazdor*-rakenne: Vm U *talazdor* (*Sravn. slovar*, 364a), Vm *siłazdor* (mt., 353a), mikä varmaan selittyy *tazdor*- ja *talador*-tyyppien kontaminaatioksi. Myös *talazdor*-tyypin sanakirja *Sravn. slovar* esittää *tazdor*- ja *talador*-tyyppien kanssa synonyymisena (364a); kaikkien mainittujen muotojen merkitys on ’tämä puoli’.

-lazdor-rakenne on *-zdor*-rakennetta laajakäyttöisempi. Sitä käytetään paitsi demonstratiivipronominien myös persoonapronominien, adverbivartaloiden ja nominien yhteydessä. Esim. I *melasdoram* ’minua kohti’, *telasdorad* ’sinua kohti’, *siłasdore* ’häntä kohti’, *milasdoranum* ’meitä kohti’, *tilasdoranid* ’teitä kohti’, *niłasdore* ’heitä kohti’ (E. Itkonen 1966, 276, jossa siteerataan Saharovin ja Selkovin kuolankomista — siis izmalaismurteesta — tallentamia tietoja); Vm *vožlazdor*, VU I *vožlasdor*, I *vodlasdor* ’etupuoli’, Vm *vožlazdorjn*, VU I *vožlasdorjn*, I *vodlasdorjn* ’etupuolella’ (*Sravn. slovar*, 26a), VU *asivožlazdor* ’aamupuoleen’ (mt., 14a; *dor* kuuluu niihin vartaloihin, jotka herkästi esiintyvät nominatiivimuotoisinaan adverbiaaleina, esim. Rédei 1962, 59); Vm U I *berlazdor* ’takapuoli’ (*Sravn. slovar*, 26a); I *školalas dore* ’koululle päin’ (E. Itkonen 1966, 276, edellä mainittuja kuolankomin tallenteita siteeraten); I *poštalasdore* ’postille päin’ (mp.).

Kuolankomin *lasdor*-tyyppiin kiinnitti huomiota Serebrennikov. Hän ilmoitti muotoja käytettävän vain tulosijaisesti (*školalas dore*, *poštalas dore*), mistä syystä hän katsoi voivansa tulkita sibilantin *s-latiivin edustajaksi. E. Itkonen, jonka tutkimuksen (Vir. 1966: ”Esiintyykö *s-latiivi permiläisissä kielissä?”) kautta Serebrennikovinkin käyttämät tiedot ja

Serebrennikovin mielipide tässä esitetään, oletti Serebrennikovin muotojen yksinomaista tulosijaisuutta koskevan väitteen perusteella, että sibilanteissa olisi todella kyse tulosijaisen muodon aineksesta, ei kylläkään *s-latiivista, vaan possessiivitaivutuksen illatiivi-inessiivimuodon loppukonsonantista eli 3. persoonan Px:n sibilantista. Kuten edellä siteeratuista *Sravn. slovar'* -sanakirjan esimerkeistä näkyy, Serebrennikovin tieto las-aineksen rajoittumisesta tulosijaiseen muotoon ei pidä paikkaansa, joten hänen latiivista *s:ää puoltava argumenttinsa kumoutuu, mutta samalla menee myös mahdollisuus tulkita sibilantti possessiivitaivutuksen tulosijamuodon vaikutukseksi, siis Px:ksi.

lador-rakenteiden analogia aiheuttaa kuitenkin kysymyksen, olisiko sibilanttikin koaffiksin luonteinen. Varmoja esimerkkejä s:stä Cx:n edeltä ei löydy. Udmurtin adverbilta vaikuttavat muodot *muze* 'maahan, alas', *mužin* 'maassa', *mužis* 'maasta, ylös' selittyvät johdoksen, kylläkin ainutlaatuisen, nimittäin *muz* 'Erde, Boden, Fussboden, (?) der untere Teil' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 167a) < *mu* 'maa' paikallissijoiksi. (Wichmann—Uotila—Korhonen esittää *muž*-substantiivin omana artikkelina mutta esittää artikkelin lopussa viittauksen "Vgl. *mu*".) Kun esimerkkejä on vain tämä yksi, ei voi spekuloida sillä mahdollisuudella, että tässä olisi tapahtunut samanlainen koaffiksin johtimeksi muuttuminen kuin *ivla*, *kyala* -tapauksissa. *muž*-tyypissä on varmasti kyse alkuperäisestä yksinäissibilantista. Sen sijaan seuraavissa tapauksissa sibilantin alkuperäisestä luonteesta ei ole varmuutta: udm. *ulsj* 'alas, syvyyteen', *ulsjn* 'alhaalla, syvyydessä', *ulsjs* 'alhaalta, syvyydestä'. Usein nimittäin sibilantillisilla muodoilla on konsonanttiyhtymäisiä, *sk*:llisiä rinnakkaismuotoja: udm. *pidsjn* (Wichmann), *pydeskyn* (Aminoff) 'pohjassa, syvyydessä' (Kövesi 1965, 298) < *pîdes*, (Aminoff) *pydes* 'Boden, Grund'; udm. *urtsj* 'viereen', *urtsjn* 'vieressä' (Munkácsi 1896, 113), kantasanaalla *urdäs* 'vieri' on myös *sk*:llinen vartalo *urdäsk*- (Munkácsi 1896, 113). Samanlainen edustus on usein udmurtin temporaalisissa rakenteissa: *odig ujsjn* ~ *ujskjn* 'yhdessä yössä' (*Udmurt-žuč slovar'*, 445a), vrt. *uj* 'yö', *nĭnalsjn* '(aina) päivän perästä' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 174a), *nunalskjn* 'päivässä' (*Udmurt-žuč slovar'*, 305a), vrt. *nunal*, *nĭnal* 'päivä', *arsjn*, *arsjn* 'vuoden kulluttua; vuosittain, kerran vuodessa' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 8a), *arskjn* 'vuodessa' (*Udmurt-žuč slovar'*, 33a); vrt. *ar* 'vuosi'.

Voi tietysti kysyä, onko udmurtissa *-sk*-vartalo analogisesti levinnyt, kuten Uotila (1933, 175) on kysynytkin. Komin osalta voi myös kysyä, mikä s liittyy postpositiovartaloon *peł*, *pev* (~ udm. *peł*, *poł*): *pevse* 'sisään', *pevsjn* 'sisässä', *pevsis* 'sisästä' (esim. Rédei 1962, 128—; Rédei näkee s-aineksessa johtimen — UEW I, 364; rinnalla on vielä vartalo *pevst-*, mutta se on mahdollista tulkita laajennetuksi tai edelleen johde-

tuksi; vrt. rinnakkaiset postpositiovarjalot *kos-* ja *kost-*, joista jälkimmäinen on tulkittu edellisen johdokseksi — Uotila 1933, 311; Rédei 1962, 118).

s-koaffiksista ei siis taivutus päätteen edeltä näy löytyvän varmoja esimerkkejä. Koaffiksilla olisi ollut myös mahdollisuus kehittyä johtimeksi. Kuten *kyala*, *jyla* -tapauksissa, se olisi analogisen yleistymisen tietä voinut kehittyä substantiivijohtimeksi. Edellä esitetyissä tapauksissa, joista yritettiin jäljittää kaasuspäätteen etistä sibilanttia, oli kaasumuodoilla useissa tapauksissa rinnallaan substantiivi. Koaffiksi olisi myös voinut adverbivartalolle ominaisessa attribuuttiasemassa kehittyä adjektiivinjohtimeksi. Lokaalisia attribuuttiaseman s-johdoksia löytyykin permiläisistä kielistä, mutta varmaa tietoa sibilantin alkuperäisestä luonteesta ei ole. Sitä yksinäissibilantin soinnillistumista, joka 1. ja 2. tavun rajalla on säännönmukaista, ei jälkiasemissa tapahdu, ja tällöin häviää tieto siitä, onko kyseessä ollut yksinäiskonsonantti vai konsonanttiyhtymä, nimenomaan sibilantin ja velaariklusiiin yhtymä (Uotila 1933, 172, 174—, 319—). Sukukielten tarjoaman aineiston valossa Wichmann (1913—18, 6) kyllä tulkitse kohta esiteltävän permiläisen *-Vs* ja komilaisen *-sa*-adjektiivinjohtimen alkuaan yksinäissibilantilliseksi.

Komissa on attribuuttiasemassa esiintyviä lokaalisia *-Vs* ja *-sa*-johdoksia: SM V *vīlis žož*, VO *vīlis žož* 'saunan lauteet' (*Sravn. slovar*, 72b) < *vīl-* 'ylä-'; *ares* 'jähri' < *ar* 'Jahr', *gegres* 'rund' < *geger* 'umher'; Kreis' (Wichmann 1913—18, 6); SM Peč V *gortsa: g. už* 'kotityöt' (*Sravn. slovar*, 84b) < *gort* 'koti, talo'; V *versa: v. pu* 'Waldbaum' (Fokos-Fuchs 1959, 1196a) < *ver* 'metsä'. Ensisijaisesti lokaalisen *sa*-johdoksen rinnalla komi käyttää temporaalisena elatiivin pohjalta muodostettua adjektiivinjohtinta *-ša*: Le V Pr U *arša: arša ji* 'erstes dünnes Eis (eig. Herbsteis)' (Fokos-Fuchs 1959, 41a). Pelkkä elatiivimuotokin kyllä toimii attribuuttina, myös lokaalisena: *matiš mort* 'läheltä oleva ihminen' (Fuchs 1913—18, 2—). Komipermjakista ja komijažvalaisesta murteesta ei lokaalisesta *Vs*- tai *sa*-tyypistä ole esimerkkejä. Komipermjakissa joko elatiivimuoto suoraan tai sen pohjalta muodostunut *-ša*-johdin toimii sekä lokaalisten että temporaalisten adjektiivien muodostajana: *vadoriš ~ vadorša kerkuez* 'rannalla olevat talot' (*Komi-permj.-russkej slovar*, 53a), *ojsa kaj* 'yölintu' (mt., 291a). Komijažvalaisessa murteessa lokaalisilla attribuuteilla on elatiivimuoto, temporaalisissa attribuuteissa *-ša*-johdin (Lytkin 1961, 57). Udmurtissa sen sijaan on lokaalisia *Vs*-adjektiiveja: *kares* 'städtisch' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 90b) < *kar* 'kaupunki'; *kotires* 'rund'; Kreis' < *kotir* 'Umkreis, Umgebung' (Wichmann 1913—18, 6); *ares* 'vuoden vanha, -vuotias' (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 8a); kuitenkin erityisesti udmurtti näyttää viittaavan *sk*-lähtöisyyteen: vrt. edellä esitetyt inessiivimuodot

arsjn ~ *arskin*. Edellä jo huomautettiin siitä mahdollisuudesta, että *sk-*vartalo olisi analogisesti ruvennut leviämään, ja Wichmann tulkitsikin udmurtin *ares*, komin *ares* -adjektiivityypin — kuten myös komin *sa-*adjektiivinjohtimen — alkuaan yksinäissibilantilliseksi, kuten mainitsin. Muuten udmurttikin käyttää herkästi elatiivimuotoja lokaalisina attribuutteina: *karjš* = *kares* (Wichmann—Uotila—Korhonen 1987, 90b), *otiš murtjos* 'die dortigen Menschen' (mt., 183a).

Jääköön avoimeksi kysymys pohjoiskomilaisen *tazdor*-rakenteen sibilantin ja attribuuttiaseman lokaalisten *-Vs*, *-sa* -johdosten sibilantin yhteydestä. (Jääköön tässä myös pohtimatta näiden sibilantillisten permiläisten johtimien ja volgalaiskielten lokaalis-temporaalisten sibilantillisten adjektiivinjohtimien rinnakkaisilmiöt ja rinnakkaisuus. Wichmann [1913—18, 6] piti yhdistämistä mahdollisena, ja mahdolliselta se näyttääkin varsinkin marin *-aš*, *-äš* -adjektiivinjohtimen osalta, joka voikaaliaan myöten on identtinen *s-latiivin toisen substantiivikategorian ulkopuolisen esiintymän, nimittäin infinitiivinpäätteen, kanssa.)

*s-latiivi nousee vahvana näkyviin suomalais-volgalaisessa vaiheessa. Serebrennikovin näkemys kuolankomin *las*-rakenteesta *s-latiivin säilyttäjänä oli perusteluiltaan kestävä. Ehkä silti jää mahdollisuus olettaa komin pohjoisten murteiden *s* ~ *z* -koaffiksissa sen kehityskulun yhtä vaihetta, joka kuljettaa yksinkertaisen kaasuspäätteen koaffiksin statuksen kautta joko osaksi yhdysperäistä kaasussuffiksia tai johtimeksi.

LÄHDELUETTELO

- ALHONIEMI, ALHO 1986: *Marin kielen kielioppi*. Suomalais-ugrilainen Seura. Helsinki.
 ——— 1988: Postpositiorakenteiden synkroniaa ja diakroniaa. *Sananjalka* 30. Turku.
 AMINOFF, T. G. 1896: Votjakin äänne- ja muoto-opin luonnos. Julkaissut YRJÖ WICHMANN. SUSA 14:2. Helsinki.
 BARTENS, RAIJA 1970: On the Temporal Forms in Mordvin. FUF 38. Helsinki.
 ——— 1978: *Synteettiset ja analyttiset rakenteet lapin paikanilmauksissa*. SUST 166. Helsinki.
 ——— 1991: Das rätselhafte Adjektiv. *Linguistica Uralica* 27:1. Tallinn.

- BYBEE, JOAN L. 1985a: *Morphology. A Study of the Relation between Meaning and Form*. Amsterdam/Philadelphia.
- 1985b: Diagrammatic iconicity in stem-inflection relations. *Iconicity in Syntax*. Ed. by JOHN HAIMAN. TSL Vol. 6. Amsterdam/Philadelphia.
- COLLINDER, BJÖRN 1960: *Comparative Grammar of the Uralic Languages*. Uppsala.
- CSÜCS, SÁNDOR 1990: *Chrestomathia votiacica*. Budapest.
- FOKOS-FUCHS, D. R. 1959: *Syrjänisches Wörterbuch I—II*. Budapest.
- FUCHS, D. R. 1913—18: Beiträge zur Grammatik der permischen Sprachen. SUSA 30:14. Helsinki.
- 1954: Grammatikalischer Abriss. WICHMANN, YRJÖ: *Wotjakische Chrestomathie mit Glossar*. Zweite, ergänzte Auflage. Helsinki.
- ITKONEN, ERKKI 1966: Esiintyykö s-latiivi permiläisissä kielissä? *Virittäjä*. Helsinki.
- 1989: *Inarilappisches Wörterbuch III*. R—Y. Unter Mitarbeit von RAIJA BARTENS und LEA LAITINEN. LSFU 20:3. Helsinki.
- Komi-permjacko-russkej slovar. Komi-permjacko-russkij slovar*. Moskva 1985.
- Komi-russkij slovar*. Pod. red. V. I. LYTKINA. Moskva 1961.
- KORHONEN, MIKKO 1975: Merkmalhaftigkeit und Merkmallosigkeit in den finnisch-ugrischen Lokalkasussystemen. *Congressus Tertius Internationalis Fenno-Ugristarum I*. Tallinn.
- 1979: Entwicklungstendenzen des finnisch-ugrischen Kasussystems. FUF 43. Helsinki.
- 1992: Remarks on the structure and history of the Uralic case system. SUSA 83. Helsinki.
- KÖVESI, A. MAGDA 1965: *A permi nyelvek ősi képzői*. Budapest.
- LUUTONEN, JORMA 1993: Marin *blak-* ja *la-*monikon päätteiden ja possessiivisuffiksien järjestyksen vaihtelusta nominatiivimuotoisissa substantiiveissa. *Systeemi ja poikkeama*. Juhlakirja Alho Alhoniemen 60-vuotispäiväksi 14. 5. 1993. TYSYKLJ 42. Turku.
- LYTKIN, V. I. 1961: *Komi-jažvinskij dialekt*. Moskva.
- MUNKÁCSI, BERNÁT 1896: *A votják nyelv szótára*. Budapest.
- MUNKÁCSI, BERNÁT — KÁLMÁN, BÉLA 1986: *Wogulisches Wörterbuch*. Budapest.
- NIELSEN, KONRAD 1932: *Lappisk ordbok — Lapp Dictionary I*. Oslo.
- PAASONEN—KAHLA 1990 = PAASONEN, H. 1990: *Mordwinisches Wörterbuch*. Band I (A—J). Zusammengestellt von KAINO HEIKKILÄ. Unter Mitarbeit von HANS-HERMANN BARTENS, ALEKSANDR FEOKTISTOW und GRIGORI JERMUSCHKIN bearbeitet und herausgegeben von MARTTI KAHLA. LSFU 23. Helsinki.
- RAVILA, PAAVO 1935: Die Stellung des Lappischen innerhalb der finnisch-ugrischen Sprachfamilie. FUF 23. Helsinki.
- RÉDEI, KÁROLY 1962: *Die Postpositionen im Syrjänischen unter Berücksichtigung des Wotjakischen*. Budapest.
- 1988: *Uralisches Etymologisches Wörterbuch I*. Wiesbaden.
- Sravnitelnyj slovar komi-zyrjanskijh dialektov*. Syktyvkar 1961.
- STEINITZ, WOLFGANG 1988: *Dialektologisches und etymologisches Wörterbuch der ostjasischen Sprache*. 12. Lieferung. Bearbeiter: GERT SAUER. Berlin.
- Udmurt-žuč slovar. Urmurtsko-russkij slovar*. Moskva 1983.
- UOTILA, T. E. 1933: *Zur Geschichte des Konsonantismus in den permischen Sprachen*. SUST 65. Helsinki.
- WICHMANN, YRJÖ 1893: Tietoja Votjaakkien Mytologiasta. *Suomi III*:6. Helsinki.
- 1913—18: Beiträge zur tscheremissischen Nominalbildungslehre. SUSA 30:6. Helsinki.
- 1942: *Syrjänischer Wortschatz nebst Hauptzügen der Formenlehre*. Aufgezeichnet von YRJÖ WICHMANN. Bearbeitet und herausgegeben von T. E. UOTILA. LSFU 7. Helsinki.
- WICHMANN—UOTILA—KORHONEN 1987 = *Wotjakischer Wortschatz*. Aufgezeichnet von YRJÖ WICHMANN. Bearbeitet von T. E. UOTILA und MIKKO KORHONEN. Herausgegeben von MIKKO KORHONEN. LSFU 21. Helsinki.

RAIJA BARTENS: *Die Koaffixe l und s in den permischen Sprachen*

Es gibt in den permischen Sprachen außer den habitiven Kasus Dativ, Genitiv und Ablativ mit den Endungen (syrj.) *-lj*, *-len*, *-ljs* andere mit dem Element *l* gebildete Flexionsformen. In diesen folgt dem *l* ein Vokal, nämlich *a*. Die Sequenz *la* findet sich in zwei Lokalkasus, in dem syrj. Konsekutiv und in dem allgemeinpermischen Approximativ; das Wotjakische bildet weiterhin noch ähnliche egressive Adverbien. Dasselbe Element *la* hat den Status eines Koaffixes vor den Endungen des Illativs, Inessivs und Elativs. Mit *la* hat man Wortstämme, die sich sonst nicht für ortsbezeichnende Ausdrücke eignen, zu solchen umgewandelt. Auch vor bestimmten Postpositionen oder entsprechenden Substantiven findet man mit *la* erweiterte Stämme. Dieselbe Form, die als Stamm für Orts-Ausdrücke steht, kann auch als Attribut stehen. Mikko Korhonen hat als Ausgangspunkt der ugrischen *l*-Kasus einen Wo-Kasus angenommen. Man kann eine Entwicklungslinie annehmen, nach der das Kasussuffix (eine frühere Postposition?) sich den Status eines Koaffixes aneignet und später entweder zum untrennbaren Teil eines komplexen Kasusmorphems wird oder sich zu einem Ableitungsmorphem umwandelt. — Man kann auch die Frage stellen, ob die syrj. Wortformen *tazdor*, *tjzdor* einen ähnlichen Fall vertreten: Der Sibilant in ihnen könnte auch als Koaffix erklärt werden, als Vertreter des *s*-Lativs in dieser neuen Funktion.